

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(04-05 листопада 2021 р.)**

1 том

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 04-05 листопада 2021 р.). — Т.1. - Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. — 102 с.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 3 від 18.10. 2021 р.

Редакційна колегія:

Шип С.В., доктор мистецтвознавства, професор;

Батюк Н.О., кандидат педагогічних наук, доцент

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2021

起源于古代，今天前所未有地具有相关性，我想相信，它将永远相关，因为该教义的精神核心是永恒的人类价值。

文学：

1. 中国古代哲学。M.: Young Guard, 1999. T.1. 284 p.
2. 孔子。论语。M.: 书籍世界，2001. 168 页。
3. 马利亚文 V.V. 中华文明。M.: Astrel, 2000. 378 p.
4. 马利亚文 V.V. 孔子。M.: Young Guard, 2012. 335 p.
5. 马丁诺夫 A.S. 儒家：古典时期/Per. 来自中国 A.S. Martynov. - SPb.: "Alphabet-classic"; 《彼得堡东方研究》·2006. 384p。

Горожанкіна О. Ю., к. пед. н., доцент

Козлова Т. Ю.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»*

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ НА РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В статті розглядається взаємозв'язок емоцій і процесів пам'яті та визначається роль впливу емоційних станів на розвиток музичної пам'яті молодших школярів.

Ключові слова. *Емоції, емоційні стани, музична пам'ять, музично-виконавська діяльність.*

Gorozhankina O. Yu. -

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Music and Instrumental Training*

Kozlova T. Yu. -

*applicant for the second (master's) level of higher education
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky*

THE INFLUENCE OF EMOTIONAL STATE ON THE DEVELOPMENT OF MUSICAL MEMORY OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN

The article examines the relationship between emotions and memory processes and identifies the role of emotional states in the development of musical memory of primary school children.

Keywords. *Emotions, emotional states, musical memory, musical performance.*

У контексті нової парадигми сучасної педагогіки питання емоційного розвитку дітей пов'язуються з оновленням змісту освіти та якістю естетичного

виховання підростаючого покоління. В даному аспекті актуалізується увагу на вирішення проблем щодо залучення дитини до світу художньої та музичної культури на усіх ланках мистецької освіти. Без емоцій розуміння музики та її виконання неможливо, оскільки вони складають її змістову основу. Сприйняття складного світу людських емоцій і почуттів, якими сповнені музичні твори різних епох, потребує від учня не тільки розвитку слуху, технічно-виконавської підготовки, але й емоційності та добре розвинутої музичної пам'яті. Виконуючи музичний твір дитина повинна мати адекватне уявлення про його зміст, розуміти внутрішній сенс, бути здатною розкрити і донести до слухачів характер і власне ставлення до виконуваної музики. На жаль, часто можна спостерігати спрямування уваги педагогів мистецьких шкіл на вдосконалення лише технічних навичок дитини, на технічно бездоганне виконання, в наслідок чого навчання музиці в інструментальному класі часто набуває технологічний характер на шкоду художньому розвитку маленького музиканта.

Мета статті полягає в з'ясуванні взаємовпливу емоцій і пам'яті в музичному розвитку молодших школярів.

Відомо, що емоційні стани супроводжують практично всю діяльність людини та відображають відношення між мотивами і можливістю успішної реалізації діяльності суб'єкта, виступаючи в якості форми саморегуляції психіки, механізму інтеграції особистості та як динаміка психічних процесів (Анохін, 1999). До емоційних станів відносять: настрої (загальний емоційний фон, тривалі емоції), афекти (інтенсивні реакції на екстремальні умови), стреси (реакції на недостатність задоволення життєво-важливих потреб), фрустрації (реакції на переживання перешкод в досягненні цілей) та пристрасті (дуже інтенсивні почуття, які передбачають бажання і ентузіазм до чогось). Сьогодні проблемою значної кількості людей є невміння контролювати свої емоції, що негативно позначається на якості їхнього життя.

Особливої уваги в цьому аспекті набуває питання щодо переживання емоційних станів у молодшому шкільному віці, оскільки в цьому віці переживання емоційних станів визначає картину бачення світу дитиною, впливає на характер взаємодії з ним та оцінку всього, що в ньому відбувається, сприяє рівню запам'ятовування та відтворення інформації (Рубинштейн, 1989). Тобто, рівень інформації, що запам'ятовується значним чином залежить від якості емоційних станів (позитивних чи негативних), які відчуває дитина. Позитивні емоції активізують будь-які види діяльності особистості, покращують процеси мислення

та розвиток пам'яті, негативні емоції й стани несуть в собі деструктивну функцію, зменшують активність, негативно впливають на розвиток пам'яті.

Питання емоцій та емоційних станів висвітлено в наукових працях Б. Ананьєва, В. Астапова, С. Вишневського, В. Гузенко, У. Джеймса, Є. Ільїна, О. Леоньєва, Г. Костюка, К. Ленге, А. Петровського, С. Рубінштейна, П. Симонова, Т. Сисоевої, Ю. Ханіна, О. Чебикіна та інших.

Вченими доведено факт впливу емоцій на когнітивні процеси особистості. Ці дослідження було започатковано ще в минулому столітті але й сьогодні вони не втрачають актуальності. Під емоціями вчені розуміють психічне відображення у формі безпосереднього пристрасного переживання життєвого сенсу явищ та ситуацій, зумовленого відношенням їх об'єктивних властивостей до потреб суб'єкта (Рубинштейн, 1989).

Емоційні стани – це тривалі переживання, ефект від сильної емоційної реакції, до яких, крім вище зазначених, відносять збудження, пригнічення (депресія), страх, тривогу (Анохін, 1999).

Природа наділила наш мозок найважливішою функцією – пам'яттю, яка визначається як здатність мозку кожного індивіда запам'ятати отриману інформацію, зберегти її та, при необхідності, винести на навколишній світ свої отриманні раніше знання. Без пам'яті не можливе розумне існування людини (Рубинштейн, 1989).

Психологічною наукою взаємозв'язок емоцій і процесів пам'яті в основному розглядається в трьох аспектах. *Перший аспект* стосується співвіднесення емоційного стану людини в моменти заучування і відтворення з точки зору успішності відтворення інформації. Даний аспект є безпосереднім продовженням запропонованого канадським вченим Е. Тульвінгом (*Tulving*, 2002) принципу специфічності кодування, за яким успішність пригадування залежить від подібності контекстів кодування і пригадування (фізичного і афективного) (Ребеко, 2002; Bonis, 1996). Психологи наголошують на ефект залежності пам'яті від емоційного стану або від настрою, який полягає в наступному: якщо емоційний стан людини під час відтворення збігається з емоційним станом, який вона переживала під час запам'ятовування, то кількість відтворених елементів буде значно більше, ніж при відтворенні в протилежному емоційному стані. *Другий аспект* поставленої проблеми полягає у розгляді взаємозв'язку емоційного стану під час відтворення та емоційного забарвлення відтвореного матеріалу (Люсин, 2002). В цьому аспекті процес запам'ятовування повністю залежить від настрою особистості. *Третім аспектом* розгляду проблеми взаємовпливу емоцій і пам'яті є вивчення впливу

емоційного стану в момент запам'ятовування на емоційну забарвленість матеріалу, що переважно запам'ятовується. Вчені зазначають, що «емоції полегшують засвоєння реакцій, які пов'язані з ними за змістом» (Рейковський, 2006). Тобто, в першому випадку мова іде про емоційний стан в момент запам'ятовування, а в інших випадках особливого значення набувають емоційні стани в процесі сприйняття і відтворення інформації. Даний феномен отримав назву *ефекту конгруентності*, що передбачає краще запам'ятовування інформації, емоційна забарвленість якої відповідає емоційному стану людини, який вона переживала в момент заучування. Необхідно підкреслити, що всі три розглянуті ефекти впливу емоційного стану на процеси пам'яті реально не можуть існувати окремо (Bonis, 1996). Існування цих трьох аспектів доводить лише наявність взаємодії і взаємовпливу емоцій і пам'яті (емоцій і когнітивних процесів).

Про значення пам'яті в загалі та музичної пам'яті, зокрема, наголошує значна кількість досліджень. Так, в роботах П. Зінченка, О. Леонтьєва, В. Ляудіс, А. Смірнова зазначено, що найкращим чином зберігається в пам'яті дитини та інформація, яка викликає в неї інтерес. Таким чином матеріал, який запам'ятовується повинен бути перш за все цікавим для учня, щоб викликати інтерес та позитивні емоції (захоплення від нового відкриття, здивування, захоплення або інше), а головне – бажання грати той чи інший музичний твір. На думку Т. Дуткевич, вплив емоцій на продуктивність запам'ятовування підвищують тільки переживання середньої сили, а надто яркі емоції викликають в уяві дитини розмиті, невиразні образи (Дуткевич, 2012).

Отже, якісне життя людини неможливо без емоцій і пам'яті. Вплив емоційних станів на пізнавальну діяльність школярів важко переоцінити, особливо коли мова іде про музично-виконавську діяльність, яка передбачає здатність виконавця проникнути в художній задум музичного твору й донести його зміст до слухачів. Ефективними засобами розвитку музичної пам'яті в процесі навчання молодших школярів є актуалізація позитивних емоцій, використання ігрових методів навчання, надання простору для фантазій, запобігання виникненню негативних емоційних станів (психічна регуляція, зміна спрямованості свідомості, переключення на інші види діяльності, дихальні вправи, пальчикова гімнастика), створення невимушеної, доброзичливої психологічної атмосфери під час занять.

Література:

1. Анохин, П. К. (1999). *Емоції. Психологія емоцій*. Москва.

2. Дуткевич Т. В. (2012). *Загальна психологія. Теоретичний курс*. Кам'янець-Подільський: Зволейко.
3. Люсин, Д. В. & Дружинина, В. Н., Ушакова, Д. В. (Ред.). (2002) *Эмоциональная регуляция когнитивных процессов*. Москва: PER SE.
4. Ребеко, Т. А. & Дружинина, В. Н., Ушакова, Д. В. (Ред.). (2002). *Память. Когнитивная психология*. Москва: PER SE.
5. Рейковский, Я. (2006) *Экспериментальная психология эмоций*. Москва: Прогресс.
6. Рубинштейн, С. Л. (1989). *Основы общей психологии*. Москва.
7. Bonis, M. (1996). *Connaotre les emotions humaines*. Sprimont: MARDAGA.
8. *Tulving, E. & Robert, G. Crowder, H. L. Roediger III, J. S. Nairne, J. Neath, and Surprenant, A. M. (eds.). (2001). Origin of Autonoesis in Episodic Memory*. In *The nature of Remembering*: Washington, https://psyjournals.ru/kip/2009/n2/23624_full.shtml

Шаповаленко М. М.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»*

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЕСТРАДНОМУ СПІВУ В ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

В статті розглянуто теоретичні аспекти сучасних методик естрадного співу та їх значення в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Наголошено на основні сучасні методи навчання студентів естрадному вокалу та їх значення в освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: *естрадний спів, методи навчання, сучасні вокальні методики, майбутні вчителі музичного мистецтва.*

The article considers the theoretical aspects of modern methods of pop singing and their importance in the training of future teachers of music. Emphasis is placed on the main modern methods of teaching students pop vocals and their importance in the educational process of training future professionals.

Key words: *pop singing, teaching methods, modern vocal methods, future music teachers.*